

PEST, SEPTEMBER 13.

37. szám.

II. FÉLÉV. 1860.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer : csütörtökön. Előfizetési díj : helyben félévre 1 frt 31 kr., s egész évre 2 frt 62 kr. aust. ér. ; vidékre postán félévre 1 frt 66 kr., s egész évre 3 frt 32 kr. au. ér. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalába (Lipót-utca, 8. sz.) bérmentesen, a lap szerkesztését illető levelek pedig a „K a t h o l i k u s N é p l a p” szerkesztőségéhez (Pest, Képiró-utca, 4. sz.) intézendők.

Családképi vázlatok.

III.

A család ujjászületése.

A halál borús éjszakája nehezült négy ezred éven át a családra. Komor sötétség, mint gyászlepel fonta azt mindenünnen körül, és csak itt-ott tört ki egy-egy sohaj a keblekből a megígért Szabadító után, a ki utáni remény táplálta és tartotta föl eddig is mindinkább hervadozó életét. A látnok szavaiban : „Harmatozzatok egék” stb. a család megható fohászaira ismerhetünk.

Végre az idő telje valahára beköszöntött; a megváltás órája ütött. Az új-szövetség előestéjén Betlehem közelében hajnalesillag támadott föl Jakobból s a halál borongós árnyékában vezeklő család számára az élet hajnala hasadott. — „Nagy örömet hirdetek nektek — mondá a mennyei követ —, mert ma született nektek az Üdvözítő”; és a család az első karácson napján saját ujjászületését ünnepelte. A szent család mutatta be a világnak az ígért Szabadítót. A zsidók, a pásztorok, a pogányság a három sz. király képében üdvözlék őt és hódolának neki; az angyali karok pedig zengték a család számára a békeséget, melyet neki a világ ekkoráig nem adhatott.

„A fejsze már a gyökérnek van mérve” — mondá a pusztában kiáltónak szava; a család átalakulása megtörtént. A mennyei kertész lenyeste a törzsnek fattyu hajtásait, melyek eddig oly fanyar gyümölcsöt termettek és új, Jesseből sarjadzott nemes oltványnyal látta el azt. Harminez éven át a szent család körében tartózkodván, innen lépett ki a nagy munka véghezvitelére. Első nyilvános föllépésekor menyegzősök közt, tehát egy új család alapításánál üdvözljük Urunkat; majd Golgotha ormán kiömlő vérével mosta tisztára a családot régi bűneiből; a kereszt tövénél állott szorongó kebelével az Istenanya, mint a család képviselője. Végre testi szemünk előtt távoztván, szüzi jegyében, az anyaszentegyházban hagyott a családnak anyját, és ennek emlőin, ennek szárnyai, gondjai s oltalma alatt növekedett, erősödött

naggyá, miután három század alatt millió vértanu vére öntözte és termékenyítette földjét.

Az egyháztörténet hangos tanúságot tesz arról, hogy az anyaszentegyház zsenge korában, a család kellően fölismerete helyzetét. Átlátta, mi volt annakelőtte és mivé lett a kereszténység által; a miért is őszinte kebelével rótt le hálaadókat az egyház iránt. Mint a jószívű gyermek ápolja gyengélkedő anyját, úgy támogatta a család sanyaru helyzetében az egyházat. Így a család volt az, hová a vérboszut lihegő üldözők elől a sz. religio és ker. erkölcsök elhuzódtak, hol menedéket és szives pártfogást találtak. E rémidőben nem egyszer a magán-családok pótlótlák a templomokat is; szentélyekké váltak, hol az igaz Isten tisztelete tartatott, dicsérete viszhangzott (lásd Fabiola 187 l.; vesd össze Ruinart „Hiteles vértanui emlékiratok” III. köt. 60, 69, 149, 150, 206, 379, 488, 526, 568, 573 stb. lap.).

Fennen ragyogott a negyedik század elején az egyház láthatárán a béke hétszínű szivárványa. Az elvetett mustármag terjeszteni kezdé ágait, és a pogányság az isteni szegletkő ellen intézett tusakodását meghiusítva látván, lassankint megadta magát, sorsával kibékült és seregesen költözött annak árnyéka alá. A család is előjött eddigi rejtekéből; szabadabban lélegzett, fejledezett, virult. A dicsőült szentek lajstroma tanuskodik róla, hogy mennyi lakost adott ő az égnek, ugymint rendes adót, melylyel a Megváltónak tartozott. Szentek iskolája volt ekkor a család, és az maradt sokáig ezután is, míg abban találta egyedüli örömét, büszkeségét, ha minél szorosabban simulhatott az egyház kebelére, és a mi őt ettől bármiképpen elidegeníteni akarta, azt mint egykori megrontóját, a paradicsomi kigyót, kerülte, utálta. Az egyház oltalma alatt önállása biztosítva is volt, mert ez őrszemmel tekintette s kísérte folyását, támogatta lépéseit, ha utja, melyen haladt, göröngyös volt, és így az eséstől visszatartotta. — Ha veszély mutatkozott a családra nézve, mint szemefényére úgy ügyelt rá az egyház; szárnyai alá vette, mint a tyúk kis csirkéit, ha távolról megpillantja a karvalyt. Ha valaki a család legszentebb törvényeit csak távolról is merészelt volna megsérteni,

(pedig ilyenek mindig találkoznak), az egyház, mint Istentől rendelt védője szállt ki a sikra s küzdött meg helyette, volt légyen bár az ellenfél koronával ékesített, seregektől támogatott uralkodó. Világos példa e részben nyolczadik Henrik, angol király. Kedves fia, sőt mondhatni, védője volt ő az egyháznak; de a mint kezét a család ellen emelte, az azonnal suhogtatta feje fölött osztorait. Ő kért, rimánkodott, fenyegetődzött, de mind hasztalan. Az egyház sirva nézte ugyan, mint szakittatik el anyai kebelétől egy hatalmas nemzet, a szentek szigetije, mint török le egy terebélyes ág törzsökéről; de mindamelllett egy toppot sem tágitott, azon egy okból, mert a családot feláldozni nem akarta!

(Folytatása következik.)

Varga Mihály.

Kátyolok a nép életéből.

XXXVII.

Szerencsétlen család.

K) Az örült anya.

Van-e nagyobb fájdalom az anya fájdalománál,
Ki lettint reményeivel a sir tetején áll?...
Az ég reá nehezedik, a föld ing alatta;
Szívét, agyát a esüggedés gyötrelme szakgatja.

De kit ily nagy veszteségnek még oka is terhel,
Birkózhatik-e a kin ily anyai kebelével?...
A fájdalom tetőpontján túl a szív nem érez,
Ha egy magasb lelkielő nem hat átteréhez. —

Az ér fölött ül Fakóné, mint kinok bálványa;
El-elmereng; eszébe jut férje, fia, lánya...
Rideg fa, mely leveleit már mind lehullatta;
Ágait a kemény idők keze levagdalta! —

De tán nem is fáj már neki az a szörnyü végzet,
Mely rá oly elviselhetlen zivatart idézett? —
Lám, mily nyájasan mosolyog a tépett virágra,
Melyet a szél véletlenül az ölbe vága! —

Tépi, tépi nevetgélve a szegény virágot...
Majd föltekint, megkaczagja a szép napvilágot,
Mely oly szendén nevet vissza, mint egy szelid angyal;
Ily vigan régen ragyogott a támadó hajnal. —

Ne süss reá, fölkelő nap ragyogó sugára;
Nem örül az többé neked, nem virrad az mára.
Mát, holnapot nem ismer az ő sötét elméje;
Csak az elmúlt időből él még néhány eszméje.

„Én öltem meg őket... úgy né... ha meg kell is halnom...
Hogy sistereg az a bárány ott az égő malmon...
Ne vágj ide égi angyal... nem öltem én embert...
Ne öntsd reám, fejem fölé azt az égő tengert!“

„Huj! de sötét az a város... ott bucsuzott tőlem!...
Ő elszaladt és itt hagyott... én meghaltam, ő nem...
Tamás, Tamás! mikor mondtam én a te anyádnak,
Hogy vegyen el feleségül a kedves fiának?“

Szegény asszony! így tördeli gyötrelmes eszméit!
Meghozza-e egy irgalmas kéz insége végét?
De hiszen már vége is tán az ő életének;
Vagy értelem nélkül a test vonaglása élet? — —

Viszi szegény örült anyát a fájdalom árja;
A vezeklés tűzösvényét házról házra járja.
Az Irgalom és Szeretet szánakozva nézi;
A Szentegyház vigasztalja; — jaj de ő nem érzi!

Imádkozni igen jól tud, de a mit mond ajka,
Ellenkezik vele megtört, kuszált gondolatja;
Bubánatát megkaczagja; kedvét megkönyözi;
A kiszidást megköszöni; a jó szót elüzi...

De midőn megdörren az ég, vagy, ha harangoznak,
Akkor ismét eszéhez tér: ajkai baboznak,
Térdére hull, remegve esd, hullatva könyüket:
„Miatyánk Isten, bocsáss meg... én öltem meg őket!“

Nyulassy Antal.

A szolgál.

— Történeti beszély. Vége. —

V.

Utóbb esendes lőn minden, csak a baglyok gyászos
huhogása jelenté a hamvadó táborig tűzek fölött, hogy
még sem alszik minden a rengetegben. Virradatkor
azonban már ismét zajgott és zugott az erdő, csak hogy
azon nap is esata nélkül tünt le. Harmad napra már zu-
golódott a nemesség, hogy még sines, kit agyon vágnia.
De jött egy pohos cigány, törpe és sötét, mint egy füs-
tös gömböc, vagy az alföldi puzor, a híres gordonos,
Mák sz em Jónás, ki az örömhirt hozta. Ez a vidor czi-
gány, kit mindenki szeretett élénk fintorságaiért, vala-
mit sugott Bozók urfinak, ez pedig Kendé Gábornak,
a vezérek jelesbikének; mire az egész tisztí kar moz-
gásba jött.

A párduczoz vezér néhány pillanat mulva félvállra
csapva hadi kacagányát és hatalmas buzogányát fölra-
gadva, mint oroslán riadozó végig a süri rengetegen:
„Talpra vitézek! Fegyverre!... S a nemes had, mint
egy ember, rögtön esatarendbe állott.

— Nemes vitézek! — harsogott most a vezér
szava — esküdjetek hűséget a királynak, kinek javára
harczolunk. Ime gyászol megyénk, sir és jajgat népünk,
mert elrabolják falatját is, s nincs, ki segítsen rajtok!
Ezt a király nem akarja, szent a király, s megtiltá
zsoldosainak, hogy a népet ne nyomorgassák, de
nem bír velök, nem engedelmesskednek már neki, s
porba tiporják a szegényt, fölforgatják igyekezetét és
földhez verik az igazságot, hogy lehuzzák bőrét s meg-
emészszzék esontjaikról a húst, azok — a rabló német
csapatok. Nem!... ők nem hűvei, de ellenségei a ki-
rálynak: mert ki nagyobb ellensége, mint a ki elleneke-
seríti népét, a leghűbb magyart?...

— Éljen a király!!! — zugá most harsogva a se-
reg. — Esküszünk!... esküszünk!... király hűvei le-
szünk.

— Jól van, vitézek! — hangzott ismét a vezér

szava. — Itt e százkardra s ősapám lelkére esküszöm én is, hogy veletek élek és halok. Haljunk meg, ha úgy kell lennie; jobb a dicsőséges halál, mint a gyülöletes élet. Mentsük meg népünket s ne lássuk nemzetünk pusztulását. A király hívei vannak itt, nem haza-árulók. Zuzzátok tönkre az eb-ugattákat, vagy haljatosok meg! Még a sirban is megcsörrenne a kard őseitok kezeiben, ha gyáváknak látnának benneteket. Utánam! a ki vitéz. . . Istené a győzelem! . . .

Roppant zaj támadt erre, oly rendítő ordítással, hogy a rengeteg is elbődült bele. Csak úgy reesegett az erdő, a vadul rohanó sereg nyomán, midőn elkialtá Kende Gábor, a vezér: „Előre a zászlóval! . . . A csapat félórai menetre megállott, s oly csend lőn, hogy a légy dongását is meg lehet hallani.

Egy volt csak annyi bátor lelkek között, s talán a legbátrabb, ki fölpillantva az égre, némán sohajtozta magában: Oh Istenem! . . . hogy ennek is meg kelle lennie; hiszen a kik szelet vetnek, fergeteget fognak aratni, mondja az irás.

Miért annyira epedtek, végre közelített, s már tisztán hallhatták a németek zajongó dalait. S hogy vigadoztak. . . mily örömmel dalolgattak a német vitézek. . . nem is gyanítva, hogy oly közel haláluk órája.

Elnémulván a dal, a vers-szak végén oly rendítő dördület zuhogott végig a rengetegen, hogy majd egymásra roskadtak az erdőség fái. S mi lehetett ez? . . . ha nem csatajel, mely az aranyos-megyesi vár őrtornyából viharzott el. Erre a vezér harsány szava dörögött el:

— Kard, ki kard! . . . Csak a haszontalanok halhatatlanok! A ki vitéz, kezére, ne lábára bizza életét. Rajta magyar! Éljen a király! . . . Utánam!

Megharsant erre a tárogató, megrendültek a dobok, végig riadozván a zajgó rengeteget. Most ugyan megrendült minden szív, de nagy volt az elkeseredés, mely többé ígalmat nem ismert. A kardesattogás, az iszonyu hadi kurjantások megfagyalák a németek véréit, sira-lomra fordítván vig daláikat; mert a temérdek zsákmány miatt csatarendbe állani éppen nem bírtak. S ez volt az, mint egy iszonyu torlasz, mi a magyarokat is hátráltatá.

— Föl a gátra! . . . föl a torlaszra! . . . előre! — hangzott ismét a vezér viharzó parancsa, s a fölhalmazott zsákmány-torlasz egy perc alatt meg lőn hágyva.

Döngött most a zsoldos had, mint az elbődült esorda, és rakásra hullott a nemesség rettenetes csapásai alatt, kik úgy koczolták őket végtelen elkeseredéssel, mint a vad állatok. Szegény németek látva a kérlelhetlen sorsot, futni kezdtek; de sem előre, sem hátra nem nyílt rés, berekeszté őket a két sereg. Ekkor a Szamosnak fordultak, ott, hol az Itató van, az ország-uthoz közel, hogy elillan hassanak a part alatt; de a meredek part is ellenök szegült s a vízbe szórta őket!

— A Szamosba velök, riadá most mérgesen Kende Gábor. — Üsd! vágd! ne szánd! . . . fején a vére — kiáltozá diadalmasan, hatalmas buzogányát forgatva, holott már vasinge is majd leszakadt róla.

Ez döntött! A böszült és szilaj nemesség nyomta, minden felől vadul üzte a németeket. Ezek reméllék,

hogy átvergődhetnek a vizen, s neki rohantak a folyónak. De bizony még a víz is kurucz! — sohajtá néme-lyik, az is elnyelte őket, iszonyu halálos tusák között.

Ezt látván a barát, ki távol a partról nézte a gyászos eseményt, fölajdult szive a szerencsétleneken, s égre emelvén szeméit a haldoklók fölött, feloldozta őket büneiktől Isten nevében, hahogy bünbánattal multak volna ki a világból.

Valóban dus gombázás! A Szamos vizén számtalan fölaprított és nem aprított holttest uszott, temérdek karimás kalapokkal, egész Szathmárig, hol a malmok is föl-akadtak miattok.

E vérnap azonban letűnt végre is, hogy fátyolt vessen a gyásztérre, mely fölött elpirulni látszott. Elszéledtek a hősök, a vér üldözte őket; csak a barát maradt ott, nagy lelki fájdalommal, imádkozni az élők- és elhunytakért, mert tudta, hogy: a kik fegyvert ragadnak, fegyverrel vesznek el.

* * *

E vérvihart, mely a győzőket is leverte és haza üldözte, szép csendes éj követte. Bozók, a mint házába nyitott, haldokolva találta hű öregét. Csak egy szót, egy bucsupillantást ohajtott még tőle; de ő nem eszmélt, gondolatai már az egekben jártak. Megbizta hát Hru-csin-szkyt, a váraljai kőfaragót, ki éppen jelen volt, hogy sirkeresztet készítsen az elhunytak, míg ő tova bujdosik. Aztán sirva fakadt, mintha atyját veszítette volna, és esőkokkal halmozá homlokát azon egyetlenek, ki őt atyjánál is jobban szerette. Végre megragadva kezét, hogy szívéhez szorítsa, és elbujdosson a nagy világba, egy iratra talált markában, hol az bizonyítá Glögl Kristóf, egy szathmári német várőr, hogy Bozók betegen feküdt, míg a várőrség a vidéken zsákmányolt.

Szegény jó öreg! tán nem is tudta ő, hogy nem szabad rosztat tenni, hogy abból jó következzék? De miként szerezte ezen iratot? . . . azt csak fején tántogó sebe gyaníttatá. Őt is, mint a vízbe halt németeket, a francziskán atya áldásai kísérték át a jobb életre.

Ez történt 1669-ik évben.

Lónyai Anna, az özvegy fejedelemlő, miként Kende Gábor is Erdélybe futottak, de sokan befogattak, és kinosan végeztettek ki Szathmáron gróf Strassaldo Károly várparancsnok alatt. S így szidalmazák a németek akkor őket: Tudot te káz emper? Tudot Kente Kápor? Tudot a Kompás? . . . A következő évben löporral hányattak szét a szép Aranyos-Megyes várának bástyái; birtokai pedig a szathmári vár részére foglaltattak le.

Ne adjon az Isten soha ilyen korszakot a magyarnak!
E. L.

Mátrai levelek.

VII.

Gr. Károlyi István arcképe a palócoknak bemutatattik. — Pásztói egyháznep. Eredményei a rózsafüzér és más szent társulatoknak. — Temetkezési társulat. — Zászló- és feszültszentelés.

A „Kath. Néplap“ szerkesztősége igen kedves ajándékot küldött olvasóinak gr. Károlyi István arcképében. Ki ne vágyott volna ismerni, s a hon legdicsőbb férfainak képesarnokába tisztelettel helyezni azon nagy embert, ki

Istentől nyert állásának egyéb czélt kitűzni nem akar, nem tud mások boldogításán kívül? — azt a nagy katolikus keresztényt, ki egymaga, önerejéből, fölséges templomot emelt az Istennek, mint más egész testületek, vagy némely hatalmasoknak századokon keresztül következő nemzedékei? — azt a dus magyart, ki szent czélra tett áldozataiban, ha nem fölöttük, bizonyosan mellettök ragyog ama hajdani magyar nagyok, Koháryak, Erdődyek, Battyányiak, Eszterházyak, Pálffyok, Nádasdyak s egyebeknek, műveikben és a bálás katolika egyház imáiban örökké élő magnásoknak? Kivettem a . . . iskolai lap példányából a kedves arczképet, s magyarázva mutattam be a palóc ifjuságnak.

Láttunk e hó folytán szintén megható érdemelismerést, nem ugyan képpel, hanem képekért. Augustus 10-e szent Lőrincznek, Pásztó város védszentének ünnepe és így egyháznapja is. E napon özönlött a nép a nagyszerű templomba — most-e csak így a történézők várásában? vagy mindenkor így? . . . meg nem határozhatom. De tekintve a lelki vezényelést buzgalmát, minden esetre az utóbbit hiszem. A catholicismusnak hitélete itt igen virágzó társulatokban nyilvánul; s ha megvolt a maga kora ama boldogtalan eszmének is, miszerint szövetezések, legyenek bár vallásosak, nem türeudők. Hetven év megtisztította a zavart fogalmakat, s most maga a felszegség is kénytelen fölsismerni, miként ezek ártatlan gyümölcsei a fölélesztett catholicismusnak, mert csak az egyház belkőrében mozognak, s egyik érdekük s érdemök épen az, hogy erőteljesebben mi irányban sem térnek az ajtatosságot és erényt gyarapító intézetek: következőkép, a mely polgári hatalom ellenök dörögni tud, az, ugy látszik, nem okult a nem istápoló ajtatosság és elhanyagolt erény gyászos leczkéiből. Kik a féktelenséget s jég hideg vallásosságot tizenöt — husz év előtt látni megszokták, nézzetek most ünnepe és vasárnap délután, például, a pásztói templomot! A veesernye végeztével nem siet a nép lármás multságaira, lehangukt a tivornyák zaja, elnémult a köztéri pajzánkodás. Csak egy helyütt hangzik egész tömeg éneke, s önkéntes imája késő sokáig a templomban! Kik ezek az ajtatos lelkék? A rózsafüzér és más szent társulatok tagjai. Kérdezzétek tőlök, nem azt, mennyire örvendenek kényszer nélkül leróhatni szívök ömlengésének legszentebb adóját. — nem; hanem csak, mennyi rosztól, mennyi hasztalan időtöltéstől óvja őket a társulat kötelemeinek teljesítése? és irigyeljétek ama boldogító öntudatot, melylyel társulati tagságukról vallomást tesznek. Jelenleg e társulatok Pásztón egygyel szaporodnak — a „temetkezési társulattal,” melynek legbecsületesebb irányát, s jótékony önzetlenségét a világnak kecsesgató részvényeken alapult minden társulata sem közelíti meg. Tehát a rózsafüzér és egyéb társulatok négy új zászlót és egy boni feszületet csináltattak ft. Dankó János városi plebánus ur eszméje és indítványa nyomán, melyek ft. Kováry János esperes ur által fölszenteltettek. Beléptünk a templomba. (Folytatjuk a VIII. levélben.) †

Balatonfüredi séták.

IX.

Aug. 10. Mikor a mécs ki akar aludni, utoljára még összeszedi minden erejét, s mintha az eltűnendő láng egy sobajjal válna meg a kedves élettől, a sötét éjszakától, melynek kormát fényvel borítja: még egy végmegezőkődést tesz, egyet lobban és — elalszik! Az élet és természet minden mozzanatai így végződnek, nevezvén ezt nyelvünkön a dolog koronájának. Füreden a dolgok koronáját, végét, ostoresattanását az Annabál teszi, mely jul. 20. meg is tartatott. Azt mondják — mások után kell beszélnünk, minthogy s étánk odáig nem terjed — hogy fényes volt ugyan, de nem számos. Mit sem tesz; eleget tánczoltunk otthon, ámbar különben senki sem tánczol józanon, mint rég megirták. Ez volt a mécs utolsó lobbanása.

A bál utáni hétfőn X asszony vala a „Szigetvári vértanúk”-ban föllépendő, s ez leendett az idényi mécs elalvása. Egy öles betűk hirdették már előbb e nagy eseményt (?), s ott maradt még minden vendég, a színház minden-

nemü székei és páholyai előre foglaltatván le. Nagy vala hát a készület és költség, s nem is csoda: hisz minden ember, ha nem is csodát, legalább ilyesmit vélt láthatni. Hanem bizony ezuttal a vértanuk megbuktak nem adatásuk miatt, aztán a boszorkodó közönség lett a türelmetlenség mártyrjává, meggyőződven újra arról, hogy a szerepek az életben nagyon hamar változnak. No de azért színház mégis volt, s a szegény vértanuk helyett lett annyi kiházasítás, hogy sok! . . . Ez volt a mécs kialvása.

Természetes, hogy mindezek után a kárpit lehull: a vendégek java haza takarodik. Ilyen az élet. Föl és alá! és ismét: föl és alá! — Küzdünk valamiért egész erőnkkel, azt gondolván: boldogok leszünk annak bírásakor, s mikor aztán vágyaink legfelsőbb fokára jutánk, ismét le kell szállanunk, s a mindennapi munka egyhangu zajába elegednünk. Ugy itt is. „Isten hozzád Füred!” — hangzik mindentűtt. — A kocsik robognak, és mennyi porra fektetett várakat, szédült reményeket, megbiusult kilátásokat visznek magukkal! — De azért még nem maradtunk magunkra: a tudósok idénye most van virágában, mintha csak az Annabál bábos sátorából kerültek volna ki azok a jó tanárok, ugy termettek itt egyszerre; igaz, most még rosz színben vannak, haem mikorára újra be kell rukkolniok, alig ismerhetni rájuk. Itt volt Mendlik barátunk is, kit a Kath. Néplap közönsége jól ismer, a pécsi papnövelde érdemes lelkiatyja, egy hittanárral, s szerencsémre, hogy megalázták magukat nálam, mert a barátság édes fűszerein kívül az első, cholericus betegségem miatt egy pár napig, jó, szófogadó káplánom is volt.

Ugy-e kedves szerkesztő ur, kegyes engedelméből, lehet másutt is sétálnunk nem csak Füreden, de a nélkül ám, hogy e miatt a csavargás gyanyjába esnénk? *) A sétálás az iskolások szerint közömbös dolog, se jó, se rosz. Hogy tehát se meleg, se hidegek ne legyünk, valami jó szándékkal kell elindulnunk, egészség, jók látása s hallása szempontjából. S ekként a szándék legyen a zsinórmérték, mely szerint megítélésünk. Elég az ahhoz, mi is jó szándékból sétálunk, még akkor is, midőn Füreden kívül máshová fordítjuk a kocsirodát, akár rámondani, lábunkat, máshonnan is lehetne jó híreket közölnünk, kivált miután azokról mások mélyen hallgatnak. — Megkísérjük.

Jul. 31. A veszprémi belpapság mind, a külsőnek pedig nagy része tiszteigett szeretett nagyprepostja Markl Ignác ö méltóságánál, mint védszentje napján, tisztelet és őszinte szeretet adóját rován le irányában, ki minden erejét a megye anyagi és szellemi előmozdítására feszíti meg. Azon ritka jók közül való ő, kiknek balkeze nem tudja, mit művel jobbjob, s ki a titokban öntött hála könyvek tiszta harmatán jobban gyönyörködik, a zajjal hirdetett, de belérték nélkül való tényeknél. Az ebéd, mivel azt a szeretet vevé körül, feszület és magyaros volt, számos áldomásokkal fűszerezetvén az.

Továbbá, ki jelenleg Veszprémbé jó, kellemesen lepetik meg egy sugár, göthizlésű, vörösrézzel vert, s a széleken és sarkokon domborművekkel díszített torony által, mely a történeti emlékü s a magyar hazának őseink gyermekeiből egykor szenteket nevelő híres veszprémi völgy déli nyílásánál büszkén emelkedik az ég felé, ezen, előbb pangó városrésznék vidám és magasztos jelleget kölcsönözvén temploma s az ehhez esatolt remek izlésű kolostora által. E templomra aug. 7-én tetett föl roppant néptömeg kíséretében, áldomások között a megváltás szent jele, a kereszt, örvendeztető jeléül Sion leányainak, kik ennek halma alatt, e szent falak körében fognak az egyház és haza édes gyermekeivé növekedni. Csak nem rég hozattak Veszprémbé az irgalmas-nének kegyelmes főpásztorunk által, s még alig bangoztak el az ezerti hála és szeretet szavai: im már újra kiönti szívének áldozatát az angol apácák alapítása által, egy jobb jövőndő magvát akarván megvetni a növevelésnek, mely a mily szánandó állapotban volt eddig, oly nélkülözhetlen föltétel ezental egy nemesebb nemzedék teremtésére. A nem sokára bevégezendő lak nem zárda-, hanem gyönyörű palotához hasonlít, sudar és bátor göth alakja-, favágvá-

*) Ó igen! a tanulságos, népszerű valláserkölesi czikkeket, legyenek bár azok s éták vagy otthoni elmélkedések szüleményei, mindenkor kedvesen s hála köszönettel fogadjuk.
S z e r k.

nyai- s végig czirádáival ama korra emlékeztetvén, melynek szent, vallásos érzete teremté a dómokat, egész népeknek szánt kórházakat stb. s mikben az áldozatnagyság, katolikus méltóság s nemesebb izlés, mindannyi mennyei gyermekek egymást tulhaladni látszanak.

Valóban Veszprém örök hálával adós nmlgu főpásztorunk ez áldozatáért, e roppant áldozatáért, melyet csupán a hivek iránti szeretet, s azok üdvének szomja hozhatott. Az ide jövő szülők már mind meghívtak, mindnyáján nagy családok gyermekei; de kik az egyház gyöngye szellemi eseményeit jobban szeretik a világ minden nagyságánál. E tekintetben a legelső, közvetlen kufforrásból értesülni szerencsés valék: miként ő szentségének IX. Pius pápának egy grófi rokona szintén itt leend. S ekként ez is, midőn az áldott magyar hazába jő, hogy annak — de különösen a szerencsés és ezt soha eléggé nem méltányolható Veszprémnek — leányait növelhesse, elmondhatja bucsuzásakor az irgalmas-nénikével:

„Bucsut mondtam a zajos világnak,
Nem vonzanak gyötrelmes vágyai,
A szülőföld édes kedves határán
Szétpattanának végső lánczai!
Az elválás oly rendítő komoly volt!
Szülő, testvér keblemre borultanak;
A megeredt könyvek ködfátyolában
Eltűnt minden, — csak Téged láttalak!
Meváltó Jézusom!
Egyetlen vigaszom!”

Lukácsék János.

Katholikus hitélet.

Agárd, augusztus 25. D. a J. Kr. Kedves szerkesztő ur! Bizony régen volt már, hogy tollamat kedves lapom számára a tintába mártottam. De hiában, teljesült rajtam is e régi latin közmondás: „Inter arma silent musae;“ mi magyarul körülbelül annyit tenne:

„Harcok zöreijében
A költő kezében
Halva fekszik lantja;
Fáj a szív keblében,
S köny remeg szemében
Mikor megpillantja.“

Már egyptár hét óta többnyire fegyverben állok. De nem ám valami keleti vagy nyugoti hatalom ellen; hanem azért, mert a varjú és a szarka, vérese, kis sas és kurhája mind elhordja az apró állataimat, még pedig két szemem láttára. No de azt mondja az irás: „Minden madaraknál többet ér az ember,“ — azaz, hogy előbbreváló. Hadd gazdálkodjék tehát a szarka a csibékkal, hiszen neki is csak élni kell szegénynek; majd én addig leírom egy másnemű ragadozó madárnak szomorú történetét, mely a legközelebbi napokban környékünkön véghez ment. A kies váall völgynek egyik helységében, Tabajdon, élt egy bizonyos ember, ki már gyermekkorától fogva roszbán törte fejét, s különösen a tolvajkodásra igen nagy hajlama volt. Először is zsirlopáson éretett rajt, s azon időtől fogva társai csak Zsirai névvel illették őt s e nevet halálaig megtartá. Minél inkább haladott Zsirai az években, annál inkább elmerült a gonoszságban. Leggyakoroltabb bűnténye volt a boros-pinezék feltörése a hegyeken; mit anyni ovatossággal tudott végrehajtani, hogy rajt nem kaphatt, világosan el nem marasztaltathatott, s a szegény károsult kénytelen volt hideg vérrel nézni a méltán bűnösnek tartott Zsirai szabad működését. Zsirai házat is szerzett magának. De rajta is teljesült az irás ama mondása: „Ha az Úr nem építi a házat, hasztalan fáradoznak, kik építik azt.“ — Zsirai házat pár év előtt megüté az Isten haragja, s a menny tüze lángjától korom-má lön mindene. Most a falubeliek szemére hányák minden gonosz tetteit a kesergőnek, s ujjal figyelmezteték őt a boszúálló Isten büntető kezére. Zsirai megismeré a tüzes lángok

csapkodó nyelvében az ég ostorát. Megátkozá régi életpályája fekete foltjait; s mindenek hallatára fogadást tön, mondván: „Soha ne segéljen Isten vissza az én házamhoz, ha még valaha bárkinek is a pinézéjét feltöröm!“ Ember teszi a fogadást, ember, a ki megtartja; lássuk már, miként váltotta be Zsirai adott szavát.

Az elmult hó derekán Hollósy nevé, szintén tabajdi ember, ház- és szőlő-tulajdonos, Fehérvárra utazott, hol dolgait sokáig végezvén, annyira elkésett, hogy esti tíz óra is elmult már, midőn visszatérőben a tabajdi szőlőkhez érkezék. Itt megállítja a kocsi, leszáll és fuvarosának így beszél: „Barátom! te csak siess haza, én majd préházamhoz megyek, és ott hállok, mert korán reggel dolgom leend szőlőmben.“ — A fuvaros eltűnt; Hollósy pedig a sötétben lassan és csendesen szőlőjéhez tartott. Halla pedig már messziről tompán susogó emberzajt s nyilni nem akaró ajtónak erőszakos nyeggetését. Hollósy lábhegyen közelit préházához, és a sötétség daczára is kiveszi a három egyént, kik az ajtó feltörésén fáradoztak; hátuk mögé kerül észrevétlenül, s az egyre működőknek bátor hangon kiáltja: „Jó estvét!“ — A megrémült három egyén megismeré a tulajdonost hangjáról, s egy pillanatban mindhárom futásnak eredtek három felé. A gazda egyet közülük tűzbe vesz; ki midőn egy kis sövényt átgázolni akarna, elesiks az üldöző gazdától elnyomatik. Hollósy erősen megragadja emberét; arezá vizsgálná, de a sötétben nem ismeri. Megmarkolja tehát erősebben, s marezona hangon kérdi a nevé; de az elnyomott hosszú vallatás után is nem csak nevé nem mondá meg, sőt legkisebb emberi hangot sem adott, hihetőleg, hogy föl ne ismeressék; s minden erejéből, de némán menekvésért küzdött. Most Hollósy rá térdele, s baljával erősen tartva két kezét, jobbával elővette zsebéből éles bieskáját, s azt fogainak segélyével fölnyitván, martalékhához így szóla: „Megjelöllek tehát, hogy holnap megismerjelek a faluban!“ — és meg akará őt metszeni. De ezalatt a lenyigözöttnek sikerült jobb kezét szabaddá tenni, s egy pillanatban megragadá Hollósy kezében a kés éles vasát. Most véres harc kezdődött a késen, mely minden dühös rohanással érvágást okozott a földön fekvőknek tenyerén. Hollósy észrevevé a csorgó vérpatakat s megbélyegzési szándokát teljesültnek hívén, kirántá ellene véres markából a bieskát és odább állott, földön hagyva a sötét embert, ki élő hangot még eddig nem adott. Hollósy haza felé tartott, s gyanuját Zsirai személyében alapítá meg; azért még az éjjel kereste őt házában. Zsirai csakugyan nem volt honn, sőt még világos reggel sem érkezett meg. Kimentek tehát többen az éji néma harc színhelyére. S ime, egy csendes folyó patak partján halva találják Zsirait, összeméltelve levén tenyere, melynek vérevel a folyó hideg habjait pirosra festette. Hihető, hogy vére folyását akará a hideg víz erejével elállítani; azonban az összes vér kifolyása után lelkétől is megvált. Hollósy a törvény karjai között itéletét várja. De szegény Zsirain is teljesült az itélet, melyet magára kimondott, így szólván: „Soha ne segéljen Isten vissza az én házamhoz, ha még valaha bárkinek is a pinézéjét feltöröm!“ — Zsirai nem tartotta meg adott szavát, azért nem is tért vissza többé házához, mert az Isten nem segítetté őt. — Az adott szóval nem kell játszani. A keresztény ember becsületsava vagy fogadása olyan legyen mint a szent eskü; mert a kereszténynek igazságosnak kell lenni. A kereszténynek azon kell lenni, hogy adott szava teljesítéséből is megismerjék, hogy hűséges követője a mennyei Atyának, kiről az irás mondja, hogy: „Igazságos, és hit az ő igéreteinek beteljesítésében.“ A jólelkű ember, embertársának adott szavára úgy épít, mint az építőmester a jó alapra; s azért ha embertársunk meg nem tartott szavunk miatt kárt vall, azon kárt megtéríteni köteleztetünk.

(Folytatása következik.)

Daniss.

Apácza, augusztus 15. 1860. Mig a fősvény sovárogova s félelem közt gyűjti hitvány, mulandó kincseit: addig a jámbor oly kincsek után eped, melyeket sem a rozsdá meg nem emeszt, sem a tolvajok el nem lopnak. Amazt remegés szállja meg, ha közeledik az éj: mig ez a nyugalom csendes karjain szendereg. Az éretető gyilkosnak tartja a kikerülhetlen halált, s megmondolására is minden izmai reszketnek: mig emez félelem nélkül

várja azt, mely egy új boldogabb élet kapuit tárja ki előtte. Örverd a jámbor az Úr háza ékességén, s áldozni kész megta- karított filléreiből: tudja ő azt jól, hogy azok által oly helyre teszi tőkét, melyeknek kamatait ama boldogabb életben élvez- zendi. Apáca községe nem elégedett meg azzal, hogy az Úr templomát fölépítse, hanem naponkint oda törekszik, hogy azt minél ékesebbé tegye, s ebben a mint összesen örömmel vesz- nek részt, úgy egyesek kitűnnek adományaikkal. Epen ma szenteltetett föl azon két oltárkép, melyek közül egyik nt. Or- t a n e s i k a „Szent-olvasó-társaság” által készítettett. E hazai készítmény F i s c h e r gyulai fésztesz ur esete alól került ki, s bátran kiállja a versenyt akármely külföldi művel. A Mária szobra előtt díszleg két ezüst gyertyatartó, mint tek. K r a j- c s i k Andrásné asszonyság ajándéka. A szentélyt elkülönítő kor- látot C s o t i Pál és Szántai Imre földművesek készítették. Az oltárterítőket is mind egyes jámborok adakozásából birják. E teltőket jutalmazza meg Az. kinek dicsőségéért tevők. Hogy mennyire vonja magához az ajtatos sziveket a templom ékes- sége, az itt nyilván tapasztaltott, mert míg máskor csak ke- vesen jelentek meg a kisserü imaház bucsnapján, most a szomszéd községekből számosan zarándokoltak ide részt venni a szent Szűz tiszteletében, ki iránt különös kegyelettel visel- tük minden hű magyar. Volt mégis valami, mely a közajatos- ság teljes őszhangzatára némi nyomást gyakorolt, s ez az igen is világias kizifrázott ének. Sajnos! hogy az egyházi ének még most sem vezetettik mindenütt egyenlőn a Tárkányi-féle ezé- szerü kántorkönyv szerint, pedig vajmi kívánatos!

S ó m a f i.

Péli-sz. Kereszt. augustus 29. 1860. Kimondhatlanul jól esik az ajtatos keresztény léleknek, ha távol az anyagi vil- ág zajától lát egy oly helyet, mely egyedül a szellemi életnek van szentelve. Ilyen hely Péli-Sz. Kereszt, mely jelenleg Esz- tergomgyében fekszik, közel Nyergesujfalu, Bajóth helysé- gekhez; vidéke erdős és egy részről hegyekkel környezetik. Multkori kirándulásom alkalmával nagy meglepetésemre kedves urambátyámat, L e h ő t z k y János urat a munkások közt lát- tam buzgólkodni az Isten hajléka szépítésében. Az egyháznak kegyura ő eminentiája a herceg primás, kit ottan üdvözölni már számos évek óta megszoktunk, hol az Isten dicsősége, a hívek lelki és testi java, a Fejedelem és nemzet iránti hűség s hódolat fényes kitüntetése forog kérdésben, néhány hónap előtt határozni kegyeskedett, miszerint az a zárdával együtt belsőleg és külsőleg kijavíttassék. Ennek következtében az egyház valamint a zárdá, hol hajdan a nazarenusok laktak, te- temesen megújított, és biztos kilátásunk van, hogy néhány nap alatt egészen elkészülend az e helyre zarándokoló kereszt- tény híveknek nagy lelki vizsgálatására. Ugyanis Péli-Sz.- Keresztre az ország különféle s legtávolabb, mint Arad, Baja, Czegléd, Eger, Félégyháza, Jász-Berény, Jász-Ladány, Kecse- mét, Pécs, Pest, Szeged, Vác stb. vidékéről, nagyszámu soka- ság szokott összeseregleni fájdalom pénteken, május 3-án és september 14-én; az egész bójtón át pedig a közellevő falvak- ból minden pénteken jelentékeny számmal gyülekezik össze a hívő sereg leróni édes Megváltónk iránti hálaadóját. Említést érdemel még, miszerint a lángbuzgalmu ft. L e h ő t z k y János ur fáradhatlan tevékenységének köszöni létét az ottani kies völgyben levő vízforrás mellett ez évben épült esinos kúti ká- polna, melyhez ő eminentiája kegyes főpásztorunk 40 pfrnyi segélyvel járult. K h e r e n d o r f e r köfaragó, a külső alak- zatára szükségelt négyzögű köveket ajándékozta; szekérmun- kával pedig D a n i e l Fülöp mogyorósi bíró és a saári-sápi katolikusok segítettek. A felszentelés f. évi május 2-án nagy- ünneppélyvel ment végbe ft. S i m o n y i Rudolf esperes ur ál- tal. Az alkalmi beszédet ft. G e r l a c h Ferencz tudor ur tar- totta e jelige fölött: „Legkisebb fonalat sem kell elszakasz- tan, mely Istenhez köti az embert.”

K. F.

Farnad, augusztus 30-ban, 1860. Eddigi szeretett s köz- tiszteletben lévő lelkipásztorunk, nt. M a s s z a Elek ur érdemei jutalmául jobb állomásra, N a g y - S a l l ó mezővárosba áttétel- vén, helyébe nt. L i f t n e r Ferencz eddigi marezali plebános ur neveztetett ki, kinek is folyó hó 6-án tartott meg a kerületi alesperes ft. Fölgyesy István ur által ünnepélyes bevezetése. A buzgón élénkelt „Jöjj el Szentlélek Isten” után, alesperes ur

előadá mindenek előtt, hogy ő eminentiája bibornok herceg- primás esztergomi érsek s egyháznézők ur által az itten meg- üresült hivatalra L i f t n e r Ferencz urat kinevezte, azután jeles beszédében a lelkipásztori hivatal fontosságát, terheit fejtegeté. Ezután átadá az új lelkipásztorok a templom kulcsait, melyek a tulajdon és hatalom jelképe, továbbá az Evangeliumos köny- vet, hogy ebből s ekként mint írva van hirdesse új híveinek a sz. igéket. — Ennek végeztével a nt. plebános ur tartott új hí- veikhez velős alkalmi beszédet, fölkérvén őket a kölcsönös bizalom- és szeretetre, hogy imádkozzanak érte, valamint ő is minden nap fog érettek imádkozni, s hallgassák figyelemmel szavait, melyekkel boldogságukat kívánja eszközölni. Végre fölolvása a szent hitvallást, nyilvánítván, hogy ezt mind ő hí- szí és vallja, mind híveit e szerint tanítani legszentebb köteles- ségének fogja tekinteni, s erre esküjét is teszi. Mindezt a hívek kellő figyelemmel hallgatták és buzgó fohászokat emeltek a Min- denhatóhoz, hátat adván neki azon kegyelemért, hogy a tőlünk távozott s kedvelt lelkipásztor helyébe ismét egy kegyes lel- kiatyát rendelt számunkra, s kérvé őt, hogy a legujabban kinevezett s körünkbe érkezett lelkiatyát boldogításunkra erő- ben, egészségben sokáig éltesse! Offertorium alatt a Tárkányi- féle egyházi énektárból a „Tartsd meg ur Isten lelkipászto- runkat” ajtatosan élénkeltük. Másnap az aratási szünidő után megkezdett az iskolai év, eleve összeiratván az iskolaköte- lezetek, mindegyik szülőnek kötelességül tétetvén gyermeké- nek rendes iskolába-járatása. Meg is jelentek szép számmal mindjárt az első nap, melyen mindenek előtt szent misét hall- gattunk; ennek végeztével az iskolába vonulánk, hová nt. L i f t- n e r Ferencz plebános ur is eljött, ki, miután az iskolások ne- vében egy tanoucz által szívélyes üdvözlettel fogadtott, ben- ünket tanítókat békétűrés- és kitartásra serkentett, a tanítvá- nyokat pedig engedelmességre s illedelemre oktatta, minden osztálybelivel olvastott, a kisebbeket fali-táblán kérdeztette ki, meg akarván győződni, jártasak-e a tantárgyakban, s egyéb- hasznos iskolai intézkedéseket tett. S így a körünkbe alig ér- kezett lelkipásztor első napjait is szent hivatala viselésében töltötte; az egyház, iskola, melyek oly szoros kapcsolatban ál- lanak egymással, vette figyelmét mindenek előtt igénybe. Adja az ég Úra, hogy ő, ki már korosb életű bár de fáradhatlan hi- vatása teljesítésében, még sok évig éljen az egyház dicsére, a hon javára, a farnadi hívek örömére és boldogítására.

Pathó Flóris.

Felső Vadász, augustus 20. 1860. Szent szokása léven ő s egyházunknak, hogy ama nagy áldozat emlékére, melyet váltásunkért a megtestesült Ige mennyei Atyjának bemutatott, díszes helyeken, keresztény temetőkön kőből vagy fából ke- reszteket emel és beszentel. Ezen tívős szokást mi is kívánván követni, e mai fényes napon kettős ünnepet tartottunk n. m. sz. István első apostoli királyunk napját és kereszt-szentelési ün- nepet Tomor nevű főkegyházban. Tomori Pál, a multból emlékeztet kecalosai érsek adta e szerény falunknak nevez- tet, ki egyszerű sz.-Ferenczrendü szerzetesből híres főpap és hadvezér lett, ki is mint szent hitünk lángoló bajnoka több ma- gyar püspök társaival a honszeretnek Mohács alatt áldozatul esett. Ezen hírneves esendes faluban több ur család és külön- féle vallásu keresztények békés egyetértésben laknak, kik azon vallásos kegyeletöknél fogva, melylyel a megholtak iránt visel- tetnek, az eleven sővénynyel körülültetett köztemetőt szép ren- dent tartották ugyan mindeddig, de hiányzott a halottak fölelevení- tőjének, a Krisztus Jézusnak jelvénye. Ezen régtől érzett hiány nem létezik többé; mert J u h á s z György tomori kurátor a sz. kereszt iránti határtalan buzgalomból és azon ritka kegyeletnél fogva, melylyel boldognit hitvese iránt viseltek állítottat a nevezett temető kellő közepére egy remek, és esinos kerítéssel ellátott kökeresztet. Alig hangzott szét az anyagyház nagy ha- rangja, több szomszéd faluból összegyűlekeztek a ker. nép-ek, és illően hallgatott szent mise után, hitünk jelvényeinek előlen- gése mellett ajtatos menetben a kitűzött helyre indultunk. Mi- dőn a holtak mezejére eljutottunk, már több százra menő soka- ság a sírokat elborítá, egy rövid, a megholtakra vonatkozó vis- szaemlékezés után azonnal elkezdődött a kereszt-szentelés, mit a tulajdon lelkipásztor szent beszéddel együtt végezt. Ezt kö- vette a homregdi g. k. lelkész, nt. D z u b a y József ur által a

kereszt tövénel emelt oltáron szép énekek és mozsarak durrogása között az élőkért és holtakért bemutatott szent miséáldozat. Bevégződven a mindenkire, valláskülönbőség nélkül üdvösen ható ajtatosság, mit Tomor csak először látott, elválásunk előtt még egyszer térdeinkre borultunk és azokért, kik a halál álmát aluszszák, egy szívvel és lélekkel imádkoztunk, és egymástól érzékeny bucsut vettünk. — Valóban édes önérzet foghatja el az ember szívét, ha meggondolja, mennyire igyekszik a cseleháti szétszórt kath. nép az Isten dicsőségét előmozdítani. Ennek szép jelét adák e napokban is, a midőn egy új torony építésére fölszözlítették, és daczára a viszontagságos időnek, a cselehelyi számú hívek 200 a. é. forintot önkénytelen irtak alá. Kegyelmes főpásztorunk 100 a. é. forintot a legszivesebben megajánlott. A méltóságos kegyurnó, gróf Vay Károlyné ritka kegyességénél fogva szükséges kő-, téglá-, és fa-anyagokat szolgáltatni méltóztatott. Adjon a Teremtő e nagy vállalat kiviteléhez számos jótévőt. — Mig az építendő torony szakértők által terveztetett, találtattak egyes jótévők, kik az Isten házat becses ajándékaikkal gazdagítani siettek. Így tek. S o m o g y i R o z a l i a asszonyság 55 új forintot egy igen csinos csillárt hozott Bécsből; Béres János földmives nejével együtt 32 új forintot egy színes pluvialét; egy ajtatos szolgáló pedig fáradságos munkájával szerzett filléréiből 15 újfrton egy csinos thuribulumot vett. Isten áldja meg a jölekű adakozókat.

Antal bácsi.

Hosszu Perezteg, sz. István király napján, 1860. Minden igaz magyar szív őszinte örömében dobogott fel e nap reggelén. A dicsőült sz. férfiú iránti hála és kegyelet ünnepies tettekben nyilvánult, kívánván ezt az egyház ugy. mint a nemzetiség. A századokon át szentesített eme nagyszerű ünnep hű képe bizonyára: mi je volt sz. István király az egyháznak és mi je a magyar nemzetnek! — Annak! példás erényekben fényesen tündöklő szentje; ennek mintegy második apostola, szerető atyja volt. Az atyai szeretet pedig a fiak szívébe levén oltva, kegyeletet tisztelt által iparkodnak azt megszentelíteni. Így mi is, édes magyar hazánknak hű gyermekei levén, vallásos érzeléttől áthatva sietünk e sz. férfiú iránti tiszteletünk adóját leróni, annyival is inkább, minthogy templomunk benne védszentjét tiszteli. Tisztán ragyogott fel a nap hajnala, mintegy osztani kívánván e nemzet fiainak őszinte örömét, midőn tarazékok durrogása hirdetni kezdé, hogy községünk lakói nagy napra virradtak. És nagy nap is volt ez reánk nézve! Eltekintve a szokásos egyháznapi ünnepélytől, nemes tettek, magasatok áldozatok leleplezése által emelték a hívek buzgósága. Csak ekkor láttuk és gyönyörölvézet közt szemléltük: hogy a vallásos érület mily áldozatokat képes létesíteni, mily nemes tettekben tudja Isten dicsőíteni, vallását szeretni! — Az elismerés és méltányos igazság ugy kívánván, kell, hogy a tényeket rövid egymástutánban e becses lapok t. olvasóival megismertessem, részint ezek buzgóságát emelni ohajtván, részint az isteni gondviselést áldván, ki gyermekei szívébe a nemes érzelmeket kegyesen csepegtetni meg nem szűnik. — De lépünk kised templomunkba és lássuk az átalakulást. A szentély külső ivhomlektárára festett Sz. Háromság-kép e felirással: „Áldással Sz. Háromság, örökké egy Valóság!” — azonnal leköti figyelmünket. A még nem rég szennyes, pusztá szentély falak elegendő esinnal kifestve; a főoltár egészen újból föllállva, pompásan márványozva és aranyozva eléggé dicsérik Ráth János póllan-i, stajerhoni-művészt, ki mindezek elkészítésén fáradozott. Az új oltárkép elénk tünteti sz. István királyt azon átszellemült elragadtatásában, midőn a magyar koronát kezébe tartva, országát fölajánlja szűz Máriának. E képet Simon János pápai művész festette 80 frtért. — S mindezekre a szükségelt költséget egy, e községben élt pár hagyományozta! Az összeg oly tetemes, hogy abból eleve készülhetett a szentélyben két mellékpád, új keresztük, egy pompás mennyezet; ugyan a hagyománypénzen eszközölte a szentély kiköveztetése. S mégis mindezek után még oly összeg marad rendelkezésül: hogy a templom hátulso részében is sok javítást lehet eszközölni. Boldogult Baliko Ferencz te! — így nevezék az Urban elhunyt hagyományozót — ezerszer boldog! ki az Ur oltárára tevéd le fáradságod gyümölcsét — mi csak imánkban emlékezünk rólad, de ott a magasban, a jutalmak osztogatója kamatostul visszatízetendi! Áldott leend emléked e községben a késő századokig, unokáid unokái is áldást rebegnek nemes áldozatodért. Azonban a hívek sem késtek meghozni áldozatfilléreiket, hogy Isten házat minél díszesebbnek láthassák. Ők ugyanis, a jó példa után indulva, zászlókkal díszíték föl templomaikat. Kezdeményezé e részben özvegy C s e c s i n o v i c s n é asszony volt, ki már rég 20 pfrtot azon szándékkal nyújtott át a helybeli nt. plebános urnak, hogy a hosszufalusi fiókegyház számára egy zászló készíttessék. Megragadván a kínálkozó alkalmat nt. K o z m a Ignác plebános ur buzdító fölhívásaival oda működött; miszerint a fönnevezett fiókhelységben csakhamar begyült 135 a. ér. frtért egy igen pompás vörös selyem zászló védszentjeik: u. m. sz. Vendel és sz. Flórián képeivel díszítve — készülhetett. — Az Ur nagyobb dicsőségére és hívei buzdításaul nagy áldozatot hozott fönnevezett nt. plebános ur, midőn a zsenge ifjuság számára egy zöld selyem zászlót, sz. Alajos és a kisedeket megáldó Üdvözítő képeivel felékesítve, 45 a. é. frtért készíttetett. Továbbá nem lehet meg nem említenem azon kitartó szorgalmat és ernyedetlen buzgalmat, melyet a templom átalakulásakor mindvégig tanusít. Mindent elkövet, hogy azt minél csinosabbá, Isten házához minél méltóbbá tehesse. E tekintetben nem sajnál semmi fáradságot, nem kimél semmi költséget. Nem csak a sokszor — igen sokszor — felvállalt fárastót utazás, még pedig saját költségén, hanem azon tény is különösen dicsérendő, hogy a templomban dolgozó 3 művészt öt hétig asztalánál élelmezni és házánál szállásoltatni szives volt. Boesáson meg a nt. plebános ur, ha a tények pusztá elsorolásával tán szerénységét sértem; de magam sem tebetek róla, ha a méltányos elismerés és igazságszeretet kisajtolta azt szivemből. Áldja meg az Isten minden lépésében; áldja meg hosszantartó boldog étellel, hogy szerettet híveinek testi s lelki üdvén minél többet munkálkodhassék! — Az elhintett mag nem esett kősziklára, hanem termékeny földre találván, csakhamar gyümölcsöző lett. Ugyanis e község leánykái is ányujták kereset filléreiket, a mely őszegen aranyrojtos fehér selyem zászlót 95 frt a. é. nyertek; egyfelől a szeplőtele-nül fogantatott szűz Máriát, más felől azon jelenetet ábrázolja a kép, midőn Gábor arkangyal köszönti Máriát. Hogy pedig a bögyötei fiókegyházban is zászló pompázhasson, szentszéki engedély mellett a templom pénzéből 115 frt a. é. fordítottott egy két selyem zászlóra. Képeik: sz. Antal és ker. sz. János. Így mind a négy zászló, Bécsben készülve, ma, nemzeti szent ünnepünkön ünnepélyesen fölszenteltettek ft. O m i s c h I Mátyás kerületi esperes által; mi után a barangok ünnepélyes zugása és tarazékok durrogása közt körmenet tartatott, körül hordoztatván a zászlók a hívek nagyobb épülésére. — Ezután nagys. és ft. H o s o f István apát és jánosházi plebános ur bemutatván a vérnélküli áldozatot, nt. S z a b ó János sümegi segédlelkész ur lépett a szószékre, kinek remekül kidolgozott beszéde és kellenes szónoklata hatását el nem veszté. Mindezek után az ünnepélyt nt. plebános ur szíves magyar vendégszeretettel físzerezett asztalánál áldomások közt fejeztük be. Én pedig azon ohaj közt teszem le tollamat: vajha a k. hívek vallásos lelkesültsége és buzgósága meg ne szűnjék oly áldozatokat hozni, hogy templomunk egészen kiemelkedhessék régi elhagyatottságából; vajha a seregek Ura Istene minél előbb meghallgatná egy nemzet forró imáját! Sz. István király! könyörögj éretünk.

N. P.

Különfelek.

— P e s t. A helybeli kath. l e g é n y e g y l e t mult vasárnap, sept. 10-én tilte szokott egyházi ünnepélyességgel a n e g y e d i k alapítási ünnepét. A legénytagok nagy számmal járultak reggeli órákban a terézvárosi plebániatemlomban a penitencziatartás szentségéhez; a sz. mise után pedig a nagysokaságú hívek valódi épülésére az Ur sz. testében példás ajtatossággal részesültek. Az egylet elnöke, S z a b ó k y Adólfy kegyesrendi tanár ez alkalommal az oltár lépcsőiről a lelki tisztaság előnye- és jótéteményéről a körülötte összesereglett tagokhoz magyar és német nyelven oktató s buzdító beszéde; tartott, mely jótékony hatását az ajtatos iparosokra el nem tévesztet-

te. Délután, az egyleti zászló elővittele mellett, mindannyian a sz. veversernyén jelentek meg. Ezután következett az egyleti teremben az elnöknek magyar és német előadása, melyben az egylet szellemi és anyagi állását s a tagoknak a közművelődés mezején tett örvendétes előhaladását eleven színekkel esetelte. Különösen kiemelendő, hogy az egylet egyik jötevője, tek. R e s e t a János, nyug. egyetemi tanár alapítványt tevén a végből, hogy a kamat évenként a legajtatósabb, legbüzdőbb s legjobberkölestű legénynek az alapítási ünnep alkalmával kiszolgáltassék, e kitüntetésre az elnök az idén S p a n b e r g e r Alajos, pesti születésű fésűs legényt érdemesített, ki kiváló jámborsága s jómagaviseleténél fogva a legények által már azelőtt egyleti dékánná megválasztott. Az ünnepélyt ének, néhány alkalmi szavaltat és egy rövid szinpadai magyar előadás zárta be. Adjon a Mindenható az egyletnek minél szebb fölvirágzást!

— A kalocsai, Miasszonyunkról nevezett iskolánénék nőnevelődjének alapszabályai és a növendékek fölvetelének föltételei. A nevelő-intézet feladata leendő növendék-leánykákát azon házi s családi erényekre képezni, melyek által Isten előtt kedvesek, családjaiknak hasznosak- és hasonlóik előtt követelméltökká legyenek. Az iskolánénék mindenek előtt törekedni fognak növendékeiket a szent vallásban nem csupán oktatni, hanem őket főleg oda vezérelni, hogy a vallás alapelveitől bensőség áthatva, azokat a gyakorlati életbe átvenni, tetteik kiindulási- és végpontjául tekinteni megtanulják. Az iskolánénék iparkodandak a növendékek elméjét és szívét egyaránt képezni, nemesíteni, s a serdülő leányokat állásuk- és hivatásuknak megfelelő ismeretekre tanítani, beléjük a munkásság, rend és józan takarékoság iránti szeretetet csepegtetni. A növeldebe fölvetetnek 6 egész 17 évkori leányok. Az intézet helyiségei általában világosak, kellemesek, szellősek, jól beosztva és a célnak teljesen megfelelően felszerelvek. Maga az épület egészséges helyen fekszik, és a szülőknek egészségi tekintetben teljes biztosítékot nyújt. A ház mellett térs kert van, melyben a növendékek naponként többször megehetnek a testi kifejődéshez annyira szükséges mozgást. Nagyobb sétákat egy iskoláné felügyelete alatt hetenként kétszer tesznek. A nének szorgosan vigyáznak a rájuk bízott gyermekek egészségére s betegség esetében leggyengédebb s megosztatlan gondot fordítanak azoknak ápolására.

Tanítás. A tanítás a növendékeknek magyarul és németül adatik elő és pedig a ház emeletében e végre berendezett tantermeiben, úgy, hogy azok az ugyanazon épület földszintű tantermeiben oktatódnak lánytanoncokkal semmi érintkezésbe sem jönnek. A tanítás kiterjeszkedik minden a nyilvános és szabályszerűen szervezett nőtanodákban kötelezett tárgyakra, melyek: vallás, magyar és német nyelv, és ugyan: készséggel- és kifejezéssel olvasás, szemléleti, gondolkodási s beszédgyakorlatok, nyelvtani alaktan és mondattan, helyesírás s fogalmazási (írás-) gyakorlatok; továbbá szépírási, számolás és ennek alkalmazása a gyakorlati életben; végül a földrajz, hazai s világtörténelem, terményrajz és természettan s a t. köréből is elő fog adatni annyi, a mennyi a leánykákak az ismeretek eme terén való alapos kiművelésére szükséges és elégséges. A kellem-igényelt ismeretek- és készségekre való oktatásban, milyenek: a zongorázás, ének, rajzolás, francia s angol nyelv, a növendékek közül csak azok vesznek részt, kiknek szülői ezt egyenesen kívánandják. Továbbá a leányok minden női munkákra gondosan tanítatnak és pedig különös tekintettel a hasznosakra s a nőknek elkerülhetlenül szükségesekre, milyenek: kötés, fehérneműk varrása, ezek jegyzése, öltönyök kiszabása és elkészítése, kijavítása s a t. és ily női munkákkal kezdetik meg az azokra való oktatás és csak ezután történik a finomabbakra az átmenet. Végre a növendékek utmutatást kapnak még a sütés-főzésben is és általában a belső háztartás- valamint a külső házvitelben előforduló női foglalatosságokra is előkészítetnek s egyszermind a növendékek dolga lesz, erejük és tehetségük szerint, önmaguknak a kisebb szolgálatokat megmegtenni; milyenek: az ágyazás, öltözködés, levelezés s a t.

Nyomos és mellőzhetlen okoknál fogva meg nem engedhető, hogy a külső leányok a növendékek ezen külön tanításában részt vegyenek, vagy az intézetben magánoktatást nyerjenek.

Felügyelet. A növendékekre való gondos és folytonos felügyelet az ő háló-termeikben sem hiányzik. A tanítónők a szünorák alatt is növendékeik körében tartózkodván, minden alkalmat felhasználni iparkodnak ápolójuk kiképzése- s növelésére, az illem- és jó erkölcsökhöz szoktatására.

Külső ös sze k ö t t e t e s e k. Mindegyik növendék minden hónapban ír haza, s minden harmadik hónapban megküldi szülőinek a számadást azon költségekről, melyeket mellékes szükségére, u. m. ruhára, könyvekre, iskola- s munkanyagokra stb. az intézetben tett, mely küldeményhez melléklí az intézet főnöknéje a növendék magaviselete-, annak egészségi állapota-, szorgalma-, előmenetele- s egyéb szükségességeiről tudósítását. A tanórák alatti háborgatások elkerülése végett a növendékek látogatásokat csak vasárnap és csütörtökön, d. e. 11 egész 12, d. u. 4 1/2 egész 6 óráig fogadnak el és pedig csak szülőiktől vagy az ezek által megbízott személyektől; a leányok azonban megátogatóiktól vendéglőbe vagy magán házakba nem vihetetnek el; — távol lakó szülők- és rokonoknak megengedtetik a látogatás egyéb napokon és órákban is; a növendékek azonban csak nyomos okok előkerültével bocsátatnak szülők vagy rokonaik látogatására.

Az intézetbe hozandó ruhaneműk és egyéb kellékek. Minden növendék tartozik magával hozni ágyneműt és különösen: derekaljt, egy vagy két vankost, egy meleg paplant téle, és egy könnyen vattázottat nyárra s fehér ágyszerítőt. Két teljes párnahéjt, három lepedőt, hat törülközőt, hat asztalkendőt, hat vászontörülőt az evőszerek tisztítására, két zacskót a szennyes ruha tartására s a szükséges fehérneműt nappali s éjjeli használatra. Felső öltönyt hozhat kiki tetszése szerint; mindegyiknek kell azonban egy fekete orleans-öltözékének lenni. Egyéb kellékek a kiegészítendő és öszhangzába hozandó intézeti öltözékhez, melyet a növendékek midőn kimennek, vagy különös alkalmakkor otthon is viselnek, a szin, anyag és szabás egyformasága végett az intézetben kaphatók és a belépéskor felszámítás mellett megszerezhetők. A hozandó aprólékok közt megemlítendők: fésűk, kefék, író-, rajz-, kötő- s varró-eszközök, evőszerek, ivópohár, mosdó-edény, kanna és üveg; ha azonban az utóbbi tárgyak áthozatala alkalmatlanságot okozna, azok helyben is megrendelhetők. Az intézetbe csupán ima- és épületes olvasó-könyvek hozhatók, továbbá tan- és egyéb erkölcsi tekintetben hasznos könyvek, melyek a tanítónők bírálata alá rendelvek.

Élelem- és tanpénzi föltételek. Élelmezési és tanítási pénz fejében évenként 128 ft fizetendő. A fizetések évenyedenként előlegesen történnék; minden megkezdett évenyedre a fizetés joggal teljes mennyiségben követeltethetik, kivéve a megbetegülés esetében. Minden növendék az intézetbe való beléptekor a butorok használatáért 3 frtot és a házi orvos részére 2 frtot a. é. fizetend. — A mosás-, valamint a következő tárgyakbani tanításért is különösen fizetendő: zongora-tanításért, mely az önmagukat nem gyakorolható kezdőknek mindennap, olyaknak pedig, kik több előmenetelt tettek, hetenként 2 vagy 3 óráig adatik, mihez ez utóbbiak számára naponként 1 vagy 2 órai szabad gyakorlat járul, évenyedre 8 frt a. é., francia nyelvért 5 frt, angol nyelvért 6 frt, rajzolásért 3 frt, a zongora használatáért évenként 5 frt. Minden növendék keresztelő-levelét, himlő-oltásról bizonyítványát s ruhái- és egyéb kellékeinek kettős példányban jegyzékét magával hozni tartozik. Az intézetbe s annak növendékeihez címzett levelek és csomagok bérmentesek legyenek.

Pályázat. A kalocsai magyar tannyelvű és kath. tanítóképezdével kapcsoló elemi főtanodánál három 400 frt a. é. évi fizetés- és illő lak-helylyel ellátott tanítói állomás betöltendő. A pályázók a nagyméltóságú es. k. helytartósághoz intézendő folyamodványukat a korukat, tan-képességüket, erkölcsi s politikai jó viselkedést s nyelvekbeni jártasságukat igazoló mellékletekkel együtt f. é. szeptember hó 29-ik napjáig a helybeli tanodaigazgatóságnál beadják.

Kalocsán szeptember 6-án 1860. Az el. főtanoda igazgatója.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: **KÁDÁS RUDOLF.**
PESTEN, EMICH GUSZTÁV A M. AKAD. NYOMDÁSAZSA (BARÁTOROK TERE, 7. SZÁM).